

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ

Анотація. Обґрунтовано теоретичні аспекти планування податкових надходжень в Україні, а також визначено фактори, які впливають на процес планування податкових надходжень.

Аннотация. Обоснованы теоретические аспекты планирования налоговых поступлений в Украине, а также выявлены факторы, которые влияют на процесс планирования налоговых поступлений.

Annotation. The theoretical aspects of tax revenues planning in Ukraine, and also factors that influence the planning of tax revenues are identified.

Ключові слова: планування податкових надходжень, податкові надходження, соціально-економічний розвиток.

На сучасному етапі економічних перетворень в Україні посилюється роль системи оподаткування та податкової політики в системі бюджетно-податкового регулювання економіки. Виконуючи фіскальні функції, податки одночасно забезпечують раціональний перерозподіл валового внутрішнього продукту (ВВП), слугують вагомим важелем державного регулювання економіки. Сучасний розвиток економічної системи, фінансово-економічна криза, що виникла у сучасних умовах, вимагають інших методів управління бюджетами. Важливу роль у даному процесі повинна відіграти злагоджена бюджетно-податкова політика, частина якої є ефективною процедурою планування податкових надходжень. Тому проблеми планування податкових надходжень в Україні є актуальними.

Метою дослідження є розкриття теоретичних засад планування податкових надходжень в Україні. Для цього необхідно вирішити такі завдання: визначити сутність поняття "планування податкових надходжень"; виявити фактори впливу на процес планування податкових надходжень.

Система планування податкових надходжень в Україні перебуває на етапі становлення. Для того щоб вона почала функціонувати на належному рівні, необхідно зробити чимало змін як у теоретичному, так і в практичних аспектах. Питанню планування податкових надходжень присвятила праці значна кількість вітчизняних науковців Давидов Г. М., Іванов Ю. Б., Кізіма А. Я., Крисоватий А. І., Шевченко А. В. та ін. [1 – 5], які розглядають планування податкових надходжень з позиції адміністрування, тобто формування оптимальної системи оподаткування, максимізації надходжень до бюджетів.

Так, Іванов Ю. Б. та колектив авторів [2] трактують поняття "планування податкових надходжень" як комплекс зусиль держави, спрямованих на розробку оптимальної системи оподаткування, стимулюючої максимальне надходження податкових платежів у бюджет держави.

Науковці Кізіма А. Я. та Крисоватий А. І. виділяють загальнодержавне податкове планування, завданням якого є регламентація оподаткування і контроль за сплатою податків, зборів і обов'язкових платежів та корпоративне податкове планування, основним завданням якого є сплата податків, зборів і обов'язкових платежів, а також їх оптимізація [3].

Слід зазначити, що головним пріоритетом планування податкових надходжень повинно бути належне фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку в Україні. Виходячи з цього, доцільно визначити поняття планування податкових надходжень як комплексний багатограний процес щодо формування податкових надходжень місцевих і державного бюджету з метою соціально-економічного розвитку як окремих адміністративно-територіальних одиниць, так і держави в цілому.

Як відомо, що планування податкових надходжень на місцевому та державному рівнях характеризується різними методами та механізмами реалізації, які повинні бути окремими скла-

довими системи планування податкових надходжень у державі. На сьогодні існує багато методів і способів планування податкових надходжень (нормативний, розрахунково-аналітичний, матричний, балансовий, програмно-цільовий тощо) [1].

Вибір методів планування податкових надходжень залежить від складності поставленого завдання. Тому є доцільним перед державними органами влади у процесі планування податкових надходжень поставити такі завдання: по-перше, розробка нормативно-правового забезпечення функціонування системи оподаткування; по-друге, оптимізація податкових надходжень; по-третє, визначення ефективних пропорцій розподілу податкових надходжень між бюджетами різних рівнів через підсилення стимулюючої функції оподаткування; по-четверте, контроль за надходженнями податків і зборів; по-п'яте, забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку по всій країні. Необхідно зазначити, що на результативність здійснення планування податкових надходжень впливають різні фактори, серед яких є ті, що носять позитивний вплив на даний процес (стабілізація нормативно-правового забезпечення, розробка та затвердження методологічних рекомендацій з планування податкових надходжень, модернізація існуючих і затвердження нових методів планування), та ті, які мають негативний вплив (відсутність належної методологічної основи планування податкових надходжень, податкової дисципліни платників податків тощо).

Отже, планування податкових надходжень – це досить складний і багатоаспектний процес із формування податкових надходжень до місцевих і державного бюджету з метою фінансового забезпечення соціального та економічного розвитку як окремих адміністративно-територіальних одиниць, так і держави в цілому. Якісне планування податкових надходжень неможливе без досконалого дослідження впливу факторів, розуміння ситуації, знання видів та методів планування. Для подальшого вдосконалення процесу планування податкових надходжень доцільно працювати як над удосконаленням уже існуючих, так і над розробкою нових підходів до планування податкових надходжень.

Література: 1. Планування та адміністрування податкових надходжень як складова соціально-економічного розвитку регіону : монографія / [за ред. Давидова Г. М., Любченко О. М.]. – Кіровоград : Поліграфічно-видавничий центр "Імекс-ЛТД", 2007. – 374 с. 2. Іванов Ю. Б. Проблеми податкового регулювання і планування податкових платежів / Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, К. В. Давискіба та ін. ; за заг. ред. д. е. н, проф. Ю. Б. Іванова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 240 с. 3. Податковий менеджмент : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма та ін. – К. : Знання, 2008. – 525 с. 4. Кізіма А. Я. Прогнозування і планування надходжень податку на додану вартість: теорія та практика [Електронний ресурс] / А. Я. Кізіма, А. І. Крисоватий. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/Soc_Gum/ekonomika/2011_16/7.pdf. 5. Шевченко А. В. Теоретичні аспекти планування податкових надходжень [Електронний ресурс] / А. В. Шевченко. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvudpsu/2010_2/Shevchenko.pdf.